

РОЗСАДА ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР: ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ

Кецкало В. В., канд. с.-г. наук, доцент
Уманський національний університет садівництва

Поліщук Т. В., канд. с.-г. наук
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

Термін «Природне землеробство» має кілька синонімів: екологічне землеробство, біологічне землеробство, органічне землеробство та, згідно визначення Міжнародної Федерації руху органічного сільського господарства (IFOAM), покликане підтримувати здоров'я екосистем, ґрунту, рослин, тварин і людини. На сьогоднішній день ці словосполучення часто вживані і є причиною численних дискусій. Одні вважають такий метод землеробства виключно вірним, інші — правильним лише частково. Проте, в сучасний період значно зростає потреба населення в органічній продукції.

Згідно закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», який набрав чинності 10.01.2014 р., під час органічного виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені цим Законом для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів. Саме на цих пунктах і ґрунтується технологія вирощування розсади овочевих культур для отримання екологічно безпечної продукції.

Відповідно вище зазначених чинників для вирощування розсади використовують посівний матеріал вищої категорії з високими посівними якостями і категорично забороняється використовувати генномодифіковане та оброблене хімічними препаратами насіння. Основним елементом технології вирощування розсади овочевих рослин є підготовка субстрату і, як свідчить досвід, якість рослин, вирощених на торф'яних субстратах значно вища, аніж на інших ґрунтах. Тому торф є основою для субстратів і в Україні дозволено його застосовувати в овочівництві згідно стандартів щодо органічного землеробства. Торф можна використовувати як органічне добриво, мульчу для розсади, а у відкритому ґрунті—для поліпшення агрофізичних характеристик ґрунтів.

Дотримуючись стандартів щодо вирощування органічної продукції для приготування субстрату можна використовувати мінеральний ґрунт, пісок, компост, компостовану соснову кору, торф, не більше 1/4 суміші не глянцевого й фарбованого паперу, люцерну, що є альтернативою верховому торфу, тирсу з нефарбованої і не просоченої консервантами деревини, лушпиння рису, глину, перліт, вермикуліт, цеоліт. Як добриво можна

застосовувати глауконіт, природні фосфорити, кісткове борошно, кров'яне борошно, рогову стружку, деревну золу, різні компости й біогумус, крейду й доломіт як джерело кальцію й магнію. Можливо використовувати відпрацьований грибний компост за умови, що він складається з компонентів, допустимих органічними стандартами, а при вирощуванні грибів не застосовували синтетичні засоби захисту.

За вирощування розсади варто звернути увагу на те, що основні компоненти торф'яних субстратів (верховий торф, пісок, перліт) збіднені на поживні речовини, а органічні добрива діють повільно і впливають на кислотність. Підживлення розсади овочевих рослин та регулювання кислотності проводиться за допомогою лише природних мінералів — карбонату кальцію (CaCO_3) і карбонату магнію (MgCO_3) у вигляді крейди або доломіту. Можливо застосовувати тваринні й рослинні органічні добрива — мука з люцерни, кісткове і кров'яне борошно, емульсія або гідролізат риби, екстракт макухи, пташиний послід, екстракт водоростей і зелених рослин, компостований гній, вермикомпост (біогумус в кількості до 10 %). Розсаду овочевих рослин, як правило, підживлюють рідкими органічними добривами з поливною водою, в яку додають емульсію риби, екстракти ламінарії, макухи, рослинні екстракти, водну витяжку з біогумусу та компосту, суспензію кров'яного борошна. Якщо для приготування субстрату використовувати ґрунт, то варто переконатися, що він не забруднений важкими металами, а на ділянці, з якої він взятий, не застосовувалися гербіциди й фунгіциди.

За вирощування розсади насіння висівають у ґрунтосуміш, яка складається з торфу, дернової землі, перегною з додаванням піску у співвідношенні 3:1:1:1, або у дещо простішу суміш з торфу, піску та перегною у співвідношенні 1:1:1, якою вкривають вологий ґрунт (до 70 % НВ) шаром цієї суміші товщиною 5–10 см. На 10 кг такої суміші додають 1 склянку деревного вугілля. Також розсаду можна вирощувати у кубиках з пресованого торфового субстрату. Кубики готують з торфу із додаванням до 20 % за об'ємом дрібної тирси. Якщо використовують верховий торф, то тирсу не додають. Перспективним також вважається субстрат з цеоліту та його сумішей з торфом.